

Vážení čtenáři,

vstupujeme do „Měsíce padajícího listí“, který provází citelný pokles venkovních teplot. Několika obrázky Dáší Tiché se vrátíme ještě do malebného Kovářova údolí kolem řeky Svitavy a připomeneme si skvělou atmosféru setkání kovářů a dalších řemeslníků s ukázkami řemesel i kulturním programem. Povezili jsme se Historickou tramvají v rámci Evropského dne bez aut a společně s myslivci jsme v Čelechovicích oslavili sv. Václava. Nakoukneme do historie Přemyslovců v souvislosti s otevřením nové

rozhledny, spolek Krásná Olomouc má pro nás připraveno spoustu akcí v rámci Dne architektury, s Jánem Kadlecem si prohlédneme drobné památky Vrbátek, tradičně pestrý kulturní program bude ve Velké Bystřici, Ing. Tomáš Kryl nám ukáže zajímavosti Brna, zajímavé budou naučné vycházky se SEV Iris. V barevné verzi můžete náš měsíčník sledovat na www.kcolomouc.cz. Přejeme barevné podzimní dny a pěkné houbařské úlovky.

Redakce

- Drobné památky Vrbátek
- Ekocentrum Iris v říjnu
- Týden skleněného zabijáka
- Zoo Olomouc představuje největší dravce světa
- Den architektury, 15. roč.
- Knihovna města Olomouce
- Říjnové akce na hradě Šternberk
- Brno pevností
- Větrné elektrárny: ideologický kult
- Desatero Koruny České
- Mše svatá za blahoslaveného Karla I.

Ohlédnutí za XV. ročníkem Obřanského Obra

Kovářovo údolí – obecně prospěšná společnost – Hamerský mlýn Brno

Je to skupina lidí z různých odvětví a jedním z hlavních cílů, které si stanovila, je rekonstrukce starého Hamerského mlýna a kovárny, která se zde kdysi nacházela...

Mezi její hlavní cíle patří také propagace starých řemesel...

Obnova a zkrášlování prostoru v údolí poblíž cyklostezky z Brna/Obřan do Bílovic nad Svitavou...

www.kovarovoudoli.cz

Foto: Dagmar Tichá

Prostějov venkov

Drobné památky Vrbátek

Kaple sv. Floriána na návsi

Vrbátky jsou prosperující obcí, která se nachází u železniční trati z Olomouce do Prostějova. Vesnice leží nad mírnou terénní vlnou na sprašové planině na hranici prostějovského a olomouckého okresu. Její katastr má obdélníkový tvar, vlastní obec leží uprostřed katastru, okolo ní je rovina s úrodnou zemědělskou půdou. Na pravém břehu říčky Blaty bývaly bažiny a pastviny, řeka byla v roce 1812 a v letech 1904–1905 zregulovaná. Pod povrchem se tu nachází vrstva rašeliny. Říčka Blata je zde nazývána Zadní strouha, na rozdíl od mlýnského náhonu za zahradami, zvaného Přední strouha. Ničivě povodně v minulosti působila Šamanovka, občasný potok, který stéká z polí západně od obce. Území tvoří starou sídelní oblast s výhodnou polohou nad zaplavova-

ným územím. Jsou zde nálezy keramiky z období lužických popelnicových polí a z doby mladohradištní a ze středověku.

Poprvé se o Vrbátkách píše v roce 1359, kdy je zmíněn prodej jednoho dílu obce Tomáši z Letovic. V roce 1365 zde vlastnil svobodný dvůr Jan z Vrbátek. Název vesnice pochází z osobního jména Vrbata. Majiteli vesnice byla zpočátku místní drobná šlechta, v roce 1399 získala její část olomoucká Metropolitní kapitula. Od konce 16. století měla ves tři majitele: Olomoucká Metropolitní kapitula tu vlastnila 24 domů, Kralické panství 4 domy a bývalému panství kláštera Hradisko patřilo 9 domů. Každá vrchnost tu měla svůj panský dvůr a hospodu a poddaní mohli chodit jen do určené hospody, kde se prodávalo pivo od vrchnosti. Kapitula

měla pivo z Velké Bystřice, kralické panství z Kralic a klášter Hradiště dodával pivo z Těšetic. Původní stará část vesnice s trojúhelníkovou návší měla jediný vchod. Další části se nazývaly Na výmole, V koutě, Na domkách. Novější výstavba souvisela s postavením zdejšího cukrovaru, v roce 1909 byly pro zaměstnance postaveny bytové domy. V obecní kronice se píše, že dne 13. února 1661 vypukl velký oheň a půl dědiny vyhořelo. Tehdy se náhlým ohněm udusilo 11 osob a ještě 9. března zemřela Margareta, od ohně velmi popálená. Další požár obec zachvátil 2. ledna 1821 okolo sedmé večer v Kralickém dvoře. Tehdy lehla popelem téměř celá dědina, mnoho dobytka shořelo, zvláště koně. Na památku tohoto ohně byl černě natřen dřevěný kříž před kaplí.

Model Karlštejna vedle kaple

Model hradu Bouzova

Kamenný kříž na křižovatce z r. 1894

Drobné památky Vrbátek

Pomník padlých

Kamenný kříž před kaplí

Socha Panny Marie Lourdské

Na návsi Vrbátek byla v roce 1750 postavena kaple zasvěcená svatému Floriánovi. V roce 1829 byla přestavěna a zvětšena. V letech 1995–1996 došlo k opravě kaple a k restaurování oltářního obrazu a soch na průčelí. Jsou to sv. Jan Nepomucký, sv. Jan Sarkander a sv. Karel Boromejský. Na opravu kaple dala zdejší rodačka Zdena Kaprálová jeden milion korun.

Před vchodem do kaple se nachází kamenný kříž a pomník padlých. Na kříži jsou letopočty 1840, 1882 a 1931. Podle obecní kroniky zde stával předtím dřevěný kříž, který byl na památku strašného požáru v roce 1821 natřen načerno. V roce 1840 jej nahradil tento kamenný kříž. Pomník obětem první světové války byl odhalen 18. srpna 1931. tehdy na něm

bylo uvedeno 14 jmen padlých. Za první světové války bylo podle kroniky celkem 13 padlých, 17 nezvěstných a 11 invalidů. Po druhé světové válce přibyl na pomníku nápis „Národním mučedníkům 1939–1945“ a dvě jména obětí. Vedle kaple postavil v roce 1936 zdejší zedník Vojtěch Maděra model hradu Karlštejna a na své zahradě si postavil ještě maketu hradu Bouzova.

Na návsi před radnicí byla v roce 1882 postavena pěkná socha Panny Marie Lourdské. Podle reverzu z 31. srpna 1882 ji nechali postavit manželé Josef a Marie Dočkalovi. Na podstavci je nápis: „Matko přesvatá, lásko bohatá, zdrávas Panno Maria, pannu přečistá, ochrano jistá, přimlouvej se Maria!“

Ve vesnici se nacházejí ještě dva kamenné a jeden litinový kříž. U cesty

do Duban, v místě zvaném U stešek, stojí kamenný kříž s pozlaceným Kristem z roku 1840. Na podstavci je vyobrazen reliéf Bolestné Panny Marie. Další kamenný kříž stojí na křižovatce silnic do Duban a Prostějova. Kříž byl postaven nákladem manželů Arnošta a Marie Gregorových z Vrbátek č. 51 v roce 1894. Litinový křížek stával na kamenném podstavci u mostku přes Zadní strouhu. Byl postaven v roce 1850 panem Nakládačem. V době mé návštěvy byl uložen v garáži obecního úřadu a připravovala se jeho rekonstrukce.

K místním památkám patří ještě pamětní desky. Na rodném domě je umístěna deska věnovaná profesoru Karlovy university Janu Janošikovi, zakladateli české anatomie. Na kapli a na budově radnice jsou desky připomínající dary zdejší ro-

Kamenný kříž U stešek z r. 1840

Budova nové radnice

Pamětní deska Z. Kaprálové na kapli

Pamětní deska Z. Kaprálové na radnici

Drobné památky Vrbátek

dačky Zdeny Kaprálové. Narodila se v roce 1913 v rodině rolníka Josefa Šráma, který byl v letech 1918–1931 zdejším starostou. S manželem Alešem Kaprálem, významným chemikem žili v USA a stali se velkými mecenáši. Darovali zvon Zdena v kostele v Dubanech, na opravu kaple dali jeden milion a na stavbu nové radnice deset milionů korun. Zdena také napsala knihu „Zítřka bude líp“ a v budově radnice má malou pamětní síň.

K dalším zajímavostem patří také pamětní deska na budově rolnického akciového cukrovaru, který si rolníci postavili v letech 1869–1870. Vysvěcen byl 11. prosince 1870 a dodnes tvoří významnou dominantu obce i zdejší hanácké krajiny. Na vile v areálu cukrovaru je socha chlapce s cukrovou homolí a reliéfy rolníka – rozsévače a Hanačky se snopem.

V minulosti se u Vrbátek nacházely ještě dvě Boží muky. O Boží muce u silnice do Duban, v kronice se píše, že stála: „u samé vesnice, naproti domku pana Vychodila Václava č. 82. Když se v roce 1876 stavěla Kralicko – olšanská silnice, bylo nutno tuto Boží muku rozbořiti, protože tím směrem šla silnice. Pod Boží mukou našlo se osum koster. Tři z nich byly z velmi vysokých lidí. Měly prý ne-

Socha chlapce s cukrovou homolí

obyčejně silné kosti a zvlášť velké lebky a všechny zuby. Ostatní byly menší. Jelikož nesměly být dány na hřbitov, zakopány jsou zase na tom místě v kraji silnice“. Druhá Boží muka stávala u polní cesty zvané Prostějovka, na hranici katastru s Kraličkami. Při scelování v roce 1818 byla rozbořena. V protokolu se zavazuje Antonín Gregor tuto Boží muku rozebrati a svým nákladem novou znovu postavit, ale na jiném místě, 42 m vlevo a 500 m blíže obci, je zároveň památkou na zcelování. Boží muka zmizela neznámo kdy,

rod sedláků Gregorů byl za minulého režimu těžce postižen. Byli označeni jako kulaci a do vězení šel otec, matka a syn. Antonín Gregor byl zatčen 30. 8. 1951 STB, soud měli v Prostějově. Antonín dostal 8 let, manželka Filoména 4 roky a syn Jaroslav 3 roky. Za pokus o útěk z Mírova dostal Antonín další 4 roky.

V obci se nacházejí ještě dvě přírodní památky. Je to Švehlova lípa, která byla vysazena za velké slavnosti 13. dubna 1936 u sochy Panny Marie a památný dub letní, starý asi 250 let, který se nachází za cukrovarem u mlýnského náhonu. Památným stromem byl vyhlášen 14. 4. 2003.

Život ve Vrbátkách se zásadně změnil výstavbou železné dráhy v letech 1867–1870. Poté byl postaven cukrovar a v roce 1899 také rolnická družstevní mlékárna. Dnes už si mohou místní občané vybrat, jaké pivo budou pít. Navíc si mohou osladit život zdejším slavným produktem – cukrem z Vrbátek. Místní památky jsou svědky nelehkého života v minulosti, ale také připomínají lásku k rodné hroudě i v daleké cizině za oceánem..

Ján Kadlec

V Olomouci 28. října 2025

sraz v 15.00 hod. na Michalských schodech vedle chrámu sv. Michala

Trasa pochodu:

Žerotínovo nám. – Panská ul. – Dolní nám. – Horní nám. – Ztracená ul. – Křížkovského ul. – Katedrála sv. Václava

zve Regionální společnost Koruny České v Olomouckém kraji

ČSOP – Ekocentrum Iris plánuje na říjen tyto akce:

Lesní vycházka nejen za houbami

středa 1. října

Vycházka nejen pro seniory do lesů v okolí Nivy. Projdeme se lesními cestami a pokusíme se určovat nalezené houby. Délka trasy asi 6 km. Poplatek 40 Kč.

Odjezd autobusem v 9.20 do Nivy (st. č. 10). Návrat dle počasí mezi 13.30 a 14.20.

Biocentrum u Skřipova a Durana

sobota 4. října

Exkurze s Hynkem Skořepou nás zavede k nedávno vybudovanému biocentru u Skřipova. Potom se vydáme na Duran, což je kopec s lesní přírodní rezervací a pozůstatky hradistě Úsobno. Na zpáteční cestě se zastavíme u Fialovy studánky (pramen Romže) a u Sládkovy skály. Délka trasy 10 km.

Odjezd autobusem v 7.45 do Skřipova (st. č. 6), návrat vlakem ze Džbelu do 15 h.

Tovačov

středa 8. října

Vycházka nejen pro seniory nás zavede k rybníku u Tovačova. Projdeme se kolem Hradeckého rybníka a budeme pozorovat vodní ptactvo. Dle zájmu navštívíme i památník bitvy u Tovačova. Délka trasy asi 6 km. Poplatek 40 Kč. Odjezd autobusem do Tovačova v 8:45 (st. č. 3). Návrat do 14 hod.

Budování tůní v Ospělově

neděle 12. října

Akce pro přírodu u vzácného mokřadu v Ospělově. Uvítáme všechny dobrovolníky, kteří se zapojí do hloubení 2 malých tůní. Na závěr bude pro účastníky připraveno občerstvení a tištěné materiály o přírodě regionu. Je nutný pracovní oděv a nepromokavá obuv, nejlépe holínky. Kvůli dopravě je potřeba se na tuto akci přihlásit předem na e-mailu iris@iris.cz nebo na tel. 603 730 594.

Mohelnice a Kubičkův lom

středa 15. října

Vycházka nejen pro seniory nás zavede do okolí Mohelnice. Nejprve si projdeme samotné město, potom se přesuneme autobusem do Maletína a navštívíme Kubičkův lom, ve kterém se těžil známý maletínský pískovec. Délka trasy asi 6-7 km. Poplatek 40 Kč. Odjezd vlakem v 8.37 do Mohelnice. Návrat nejpozději v 17.30.

Den stromů

sobota 18. října

Tradiční osvětová akce ke svátku stromů se bude konat v Kolářových sadech. Pro děti i dospělé bude připravena řada vzdělávacích, hravých i tvořivých aktivit, projít si můžete i stezku mezi stromy. V parku budou vyvěšeny výstavy o významu stromů i o zadržování vody v krajině. Akce se koná od 9 do 12 hod. v březové aleji za areálem MŠ Mánesova ul.

Akce Ekocentra Iris finančně podporuje **Statutární město Prostějov, Ministerstvo životního prostředí, SFŽP a Olomoucký kraj.**

Vycházka ke Dni stromů na Kosíř

středa 22. října

Vycházka nejen pro seniory nás zavede do sadů a lesů na Kosíři. V sadech zkontrolujeme stromky vysazené v minulých letech a doplníme u nich ochranné pletivo, v lese vyhledáme a vyčistíme ptačí budky. Délka trasy 5-6 km. Odjezd vlakem v 8.10 do Kaple. Návrat do Prostějova mezi 12.30 a 13.30.

Sázení stromů v ovocném sadu

sobota 25. října

Akce na pomoc přírodě v ovocném sadu Oulehle. Dosadíme zde sazenice třešní a švestek. Po ukončení sázení nás čeká posezení u ohýnku a opékání dobrot. Účastníci obdrží pamětní list. Ráno sraz v 9.00 nad Čelechovicemi n. H. u prvního zastavení naučné stezky na Buničce (vhodný vlak z Prostějova do Čelechovic jede v 8.10). Ukončení akce po 12. hod.

Bělecké pozorovatelný zvěře

středa 29. října

Podzimní vycházka nejen pro seniory nás zavede do lesů nad Běleckým mlýnem, kde budeme hledat dřevěné pozorovatelný zvěře. Délka trasy asi 5 km. Poplatek 40 Kč. Odjezd vlakem v 9.05 do Zdětína. Návrat ve 13.30.

Kontakt:

ČSOP, Ekocentrum Iris

Husovo nám. 67,
796 01 Prostějov
tel. 603 730 594, 737 898 777
e-mail: iris@iris.cz
www.iris.cz, FB: Ekocentrum Iris

Rodinný Penzion Majorka

Nově a stylově zrekonstruovaný secesní dům postavený Janem Husičkou v letech 1867–1872. Statek s konírnou býval ve své době nejkrásnějším domem v obci Slatinice. Manželé Husičkovi měli dceru Marii, která se po I. světové válce provdala za Františka Koudelku, důstojníka rakouské armády, který se narodil v nedalekých Drahanovicích. Marie Koudelková Husičková byla zvaná podle hodnosti svého manžela „Majorka“. Dnes je z bývalého statku stylový penzion, který svým návštěvníkům nabízí ubytování v šestnácti pokojích. Pro

náročné klienty je připraveno VIP apartmá Pekárna, vybavené stylovým nábytkem a americkými kamny. Všem hostům je k dispozici společenská místnost a dále se v objektu penzionu nachází stylově zařízený prostor Pekárny. Oba tyto prostory lze využít pro firemní večírky, oslavy narozenin, rauty a jiné společenské akce. Pro školení a semináře nabízí penzion vlastní vybavenou školící místnost pro 40 osob.

Lázně Slatinice a. s.,

Slatinice 29, 783 42,

www.lazneslatinice.cz,

recepce@lazneslatinice.cz

Moravský ornitologický spolek – středomoravská pobočka ČSO

Bezručova 10
750 02 PŘEROV 1
Česká republika

tel.: +420 776 746 980 – nonstop
tel.: +420 606 324 763 – kontaktní osoba pro média
e-mail: info@mos-cso.cz

Bankovní spojení: 32434831/0100
www.mos-cso.cz

Týden skleněného zabijáka upozorní na zbytečné úhyny ptáků. Lidé se zapojí do mapování

Praha, 19. září 2025. Od pondělí 22. do neděle 28. září bude probíhat **Týden skleněného zabijáka**, kampaň České společnosti ornitologické (ČSO), která upozorňuje na problém skleněných ploch, o které se zabíjejí a zraňují ptáci. ČSO zároveň vyzývá veřejnost ke kontrole rizikových míst a v případě nálezu zraněného nebo uhynulého ptáka i jeho zaznamenání do faunistické databáze Avif na birds.cz nebo prostřednictvím formuláře v mobilu. Shromážděná data poskytnou ornitologům přesnější přehled o rozsahu problému a pomohou při jednání s majiteli rizikových objektů.

Prosklené pláště budov, výlohy obchodů, zimní zahrady nebo průhledné zastávky hromadné dopravy – to vše může pro ptáky znamenat smrtelné riziko. „Ptáci zrak funguje jinak než ten lidský. To, co člověk vnímá jako překážku, může být pro ptáky neviditelnou hrozbou. Ptáci mají na rozdíl od člověka oči umístěné po stranách hlavy, a proto vidí nejostřeji do stran. Navíc často létají velmi rychle, a tak nedokážou průhledné nebo zrcadlicí se skleněné plochy včas rozpoznat – myslí si, že proletí, ale místo toho do nich narazí v plné rychlosti. A následky bývají fatální,“ vysvětluje Lukáš Viktora, který se v ČSO zabývá ochranou ptáků ve městech.

Každý rok se v Česku nárazem do skleněné plochy zabije odhadem jeden milion ptáků. V celé Evropě jde o zhruba sto milionů a celosvětově vědci mluví dokonce o více než miliardě ptáků ročně. Nejde tedy o zanedbatelný problém, přesto zůstává lidským očím často skrytý. „Uhynulé ptáky po nárazu rychle odnesou predátoři, nebo je brzy ráno odstraní úklidové služby. Lidé tak ani nemají možnost si všimnout, jaké nebezpečí prosklené plochy pro ptáky představují,“ sděluje Viktora.

I přes vytrvalou snahu ornitologů se v Česku stále nacházejí stovky budov a dalších míst, které pro ptáky představují smrtelné nebezpečí. Právě k jejich mapování vyzývá ČSO veřejnost v rámci **Týdne skleněného zabijáka**, který je součástí mezinárodní iniciativy Global

Bird Rescue organizované FLAP Canada. „Mapovat ptáky zabité o skla může každý. Stačí obejít skleněné plochy v okolí. Pro snazší zadávání potřebných údajů o nalezených zabíjených i zraněných ptácích jsme připravili jednoduchý formulář, pomocí něhož můžete zadat všechny důležité informace o nálezu – datum, čas, místo a fotodokumentaci – do databáze birds.cz,“ vysvětluje Gabriela Dobruská, která se v ČSO věnuje osvětě a koordinuje Týden skleněného zabijáka.

Jak na zabezpečení skel

Skleněné plochy je potřeba ptákům zviditelnit. „Nejjednodušší cestou, jak zabezpečit zejména menší plochy v domácnostech, školních budovách anebo zastávkách MHD, jsou speciální polepy či samolepky na sklo. Široký výběr takovýchto samolepek najdete například v Obchodě ČSO. Dají se pořídit v různých tvarech a barvách a mohou být i zajímavým designovým prvkem. Existují dokonce UV samolepky, které jsou pro člověka téměř neviditelné, ale ptáci je díky schopnosti vnímat ultrafialové světlo dobře registrují. Klíčové je dodržet pravidlo, že mezery mezi prvky nesmí být větší než 10 centimetrů – jinak ztrácí účinnost. Jedna silueta dravce opravdu nestačí,“ upozorňuje Viktora.

Zatímco menší plochy lze efektivně a esteticky zabezpečit, polep velkých kancelářských budov či obchodních center může být jednak technicky náročnější, ale často také naráží na nesouhlas architektů. Proto je žádoucí, aby už při plánování byl brán zřetel na bezpečnost pro ptáky. „ČSO se této problematice věnuje dlouhodobě. Pořádáme školení, semináře a webináře pro architekty, projektanty, stavební odborníky, úředníky i pedagogy. Spolupracujeme na vývoji zabezpečovacích prvků a posuzování rizikových staveb. Podíleli jsme se také na tvorbě standardu, který slouží jako praktický návod, jak stavby zabezpečit už při jejich projektování,“ říká Viktora.

Dlouhodobým úsilím ČSO se daří šířit povědomí o problému a rizikové plochy zabezpečovat. „Když se před sedmi lety vyhlášovalo výběrové řízení na nový design pražských zastávek MHD, podařilo se nám prosadit, aby jednou z jeho podmínek byla i bezpečnost pro ptáky. Zastávky mají nyní decentní motiv s drobnými kolečky a ptáci v Praze se již o zastávky nezabíjejí,“ sděluje Viktora a dodává: „Řešit prevenci kolizí ptáků ještě ve stádiu projektování nové budovy je vůbec nejlepším řešením. Je možné přijmout skutečně účinná opatření, která jsou trvanlivá a ve výsledku i ekonomicky únosná. Z toho důvodu jsme zahájili spolupráci s developery a architekty na konkrétních projektech. Z poslední doby se jedná například o významný objekt Povltavské filharmonie nebo bytový dům v Dolních Měcholupech.“

Týdnem skleněného zabijáka ale pátrání nekončí. „Informace o ptácích, kteří se zraní nebo zahynou po nárazu do skla, sbíráme v databázi birds.cz celoročně. Velmi cenná jsou pro nás i opakovaná hlášení z konkrétních míst, protože ukazují, kde k nárazům dochází dlouhodobě. Právě na takových datech pak můžeme stavět při jednání s majiteli a provozovateli rizikových budov,“ vysvětluje Dobruská.

Kontakt pro další informace:

Lukáš Viktora, viktora@birdlife.cz, 777 579 542
Gabriela Dobruská, dobruska@birdlife.cz, 724 687 996

Zoo Olomouc představuje největší dravce světa a jejich voliéra

KAŇON COLCA

Kaňon Colca v peruánských Andách je nejvyšším místem pro pozorování kondorů ve volné přírodě. A právě jeho prostředí voliéra imituje. Od barvy skal, přes strukturu, andské potůčky až po vegetaci ve voliére vysazenou. Kondorů zde naleznou dostatek míst k sezení, skála v sobě ukrývá několik komůrek, aby si pár v době hnízdění mohl vybrat místo, které jim nejvíce vyhovuje.

SAMEC A JEHO VELKÝ HŘEBEN

Samce od samice poznáte snadno. Samce má na hlavě různé kožní výrůstky, z nichž nejvíce patrný je velký hřeben. Samice těmito okrasami nedisponuje. Zato má sytě rudou duhovku, zatímco samec žlutohnědou. U většiny dravců je větší samice, u kondorů andských je tomu naopak. Poslední vážení ukázalo váhu 12,5 kg u samce a necelých 10 kg u samice.

Kondor andský (*Vultur gryphus*) – největší dravec a jeden z největších létajících ptáků planety. Právě tyto obry ptačí říše dnes s opravenou, zcela nově pojatou, Voliérou Colca představila široké veřejnosti Zoo Olomouc. „Věříme, že se nový kousek jihoamerických velehor bude spolu s jejími obyvateli návštěvníkům líbit a přijdou zoo navštívit i v následujícím podzimním období,“ zve primátor města Olomouce Mirek Zbánek. „Dospělý pár kondorů andských jsme dovezli začátkem srpna ze sprátené zlínské zoo.“

Jedenáctiletého samce pocházejícího ze Soulu a patnáctiletou samici ze Santiaga de Chile. Tito majestátní, velice inteligentní, sebevědomí, zvědaví, v přírodě zranitelní mrchožrouti, kteří se mohou dožít až sedmdesát let věku, jsou nadějí pro další chov. Jakmile se „zabydlí“, počítáme v rámci zoogeografie s obohacením expozice o další druhy, které Voliéru Colca doplní,“ dodává Jan Kirner, kurátor ptáků.

„Náklady si vyžádaly celkových 5 mil. Kč a zahrada využila pouze vlastních zdrojů. Ptáci získali vskutku velkorysý prostor, což byl hlavní záměr,“ uzavírá ředitel Zoo Olomouc Radomír Habáň.

UKLÍZECÍ ČETY MRCHOŽROUTŮ

V přírodě kondorů obývají štíty And, kde hrají roli „uklízecí čtyři“. V teplých vzdušných proudech krouží celé hodiny na obloze a vyhlíží uhynulá zvířata. Ti

ze Zoo Olomouc dostávají třikrát týdně pestrou stravu – potkany, morčata, králíky, kusy zvěřiny nebo hovězího masa na kosti obohacené o potřebné doplňkové minerální přípravky.

Mrchožrouti nejsou v očích lidí nejpopulárnější zvířata, ale pro ekosystémy na celé naší planetě jsou naprosto nezbytná. Bohužel jim z důvodu pytláctví, trávení nebo neuváženého užívání některých léčiv u domácích zvířat hrozí vyhynutí. Rádi bychom jejich prezentací a chovem přispěli k rozšíření povědomí o nepostradatelnosti těchto zvířat pro naši Zemi.

INDIÁN SCHOVANÝ V KRÁVĚ: Z TRPČÍHO PTÁKA NÁRODNÍM SYMBOLEM

Kondor andský je jedním z národních symbolů Peru – země Inků. Peruánci si jich velmi vážili, sochy kondorů jsou v Peru na každém kroku. Dříve tomu tak ale rozhodně nebylo. Vesničané je odchytávali pro pobavení ve hrách, kdy vyhladovělého kondora přivazovali na záda předebraného býka a bavili se tím, který z účinkujících vydrží déle. Samotný odchyt vesničané prováděli tak, že se indián schoval v čerstvě vyvržené krávi a kondora, který se snesl na mršinu se snažil polapit za nohy.

Iveta Gronská
tisková mluvčí, marketing
+420 608 101 325

Den architektury, 15. ročník

Vážení členové, milí příznivci spolku Za krásnou Olomouc,

je to opět tady! S velkou radostí vám přinášíme kompletní program jubilejního 15. ročníku festivalu Den architektury, který letos opět v Olomouci spolupřátáme.

Letošní ročník nese podtitul **TA ARCHITEKTURA** a zaměří se na nepostradatelnou roli žen v architektuře a jejich jedinečnou perspektivu. Čeká nás pět dní nabitých přednáškami, prohlídkami, výstavami a filmovými projekci.

Zapište si do diářů termín 2. – 6. října 2025 a pojd'te si s námi užít svátek architektury v našem městě. Celý program zde.

ČTVRTEK 2. října

KONFERENCE | Poválečná transformace nábytkářského průmyslu Mezinárodní konference k výstavě v Muzeu umění Olomouc, která se zaměří na vývoj sériově vyráběného nábytku ve střední Evropě po roce 1945 a dopady znárodnění a reorganizace výroby.

- Čas: 9:00–16:00
- Místo: Muzeum umění Olomouc – Arcidiecézní muzeum, sál Mozartem

VERNISÁŽ | Bylo tu / Není tu: Olomoucké interiéry Viktora Matuly Výstava připomene práci neprávem opomíjeného architekta Viktora Matuly, který svým rukopisem výrazně ovlivnil vizuální tvář Olomouce v 50. až 70. letech 20. století.

- Čas: 18:30
- Místo: Molitorova knihovna, Kosinova 7
- Více informací: bit.ly/ByloTuNeniTu

PÁTEK 3. října

HURÁ DOVNITŘ | Zákulisí ječmen studia: (Ne)realizované projekty Nahlédněte pod pokličku architektonického ateliéru, který tvoří pět architektů a jeden architekt. Otevřená diskuze nabídne pohled na fungování malého studia a současné podmínky praxe.

- Čas: od 10:00 (celý den)

- Místo: ateliér ječmen studia, Šubova 33
- Více informací: jecmen.com/projekt/studio

BYLO TU — Olomoucké interiéry Viktora Matuly — NENÍ TU

2. října – 30. listopadu 2025

Molitorova knihovna, Kosinova 7

Vernisáž ve čtvrtek 2. října v 18:30
Architekt Viktor Matula (1912–1978) je neprávem opomíjenou osobností poválečné Olomouce. Během své aktivní kariéry navrhoval interiéry a nábytky výrazně ovlivnil vizuální tvář města. Svůj rukopis vložil do reprezentativních prostor univerzity a radnice, stejně tak jej propjal do drobných obchodů a služeb občanské vybavenosti. Generace Olomoučanů tak nevědomky s Viktorem Matulou prožila nejen filmový večer v kině Pohraniční stráž, nebo vychutnávala sálky kávy v kavárně Opera. Výstava připomene Matulovu práci pro Olomouc v 50. až 70. letech 20. století.

FILM A ARCHITEKTURA | Miralles Filmový portrét jednoho z nejvýznamnějších španělských představitelů současné architektury, Enrica Mirallese, autora mimořádných staveb, který zemřel v pouhých 45 letech.

- Čas: 18:30
- Místo: ateliér ječmen studia, Šubova 33

SOBOTA 4. října

VYHLÁŠENÍ CENY RUDOLFA EITELBERGERA 2025 Srdečně vás zveme na slavnostní vyhlášení 9. ročníku ceny, kterou jako spolek udělujeme za významný přínos architektonické kultuře v Olomouci a okolí. Přijďte s námi ocenit kvalitní realizace a péči o architektonické dědictví. Po předání cen bude následovat afterparty.

- Čas: 17:30
- Místo: MUO CENTRAL, Denisova 47
- Více informací: bit.ly/VyhlaseniCeny-RE2025

NEDELE 5. října

PROCHÁZKA | Za děvčaty na fasádě Komentovaná procházka historickým centrem s Janou Kiesewetterovou a Janem Jeništou, která bude hledat odpovědi na otázky spojené se ztvárněním žen na fasádách olomouckých domů.

- Čas: 14:00
- Místo: Sraz na Horním náměstí, u orloje
- Více informací: bit.ly/ZaDevcatyNaFasade

HURÁ DOVNITŘ | SOMA a její budoucnost očima studentů Návštěva památkově chráněné budovy bývalé uhelní, kde dnes sídlí centrum pro současné umění SOMA. Program nabídne vernisáž, prezentaci studentských návrhů, prohlídku i performance.

- Čas: 16:00
- Místo: SOMA, u vjezdu do FN Olomouc, ul. Zdravotníků
- Upozornění: Kapacita omezena na 100 osob. Nutná rezervace přes GoOut.

PONDĚLÍ 6. října

FILM A ARCHITEKTURA | Once It Was & Ženy Bauhausu Dvě filmové projekce v kouzelném prostředí Botanické zahrady. První dokument sleduje osudy brutalistní architektury v gruzínském Tbilisi, druhý je poctou zapomenutým ženám slavné umělecké školy Bauhaus.

- Čas: 18:00 (Once It Was), 19:00 (Ženy Bauhausu)
- Místo: Botanická zahrada PřF UP, U Botanické zahrady 7

Věříme, že si z bohatého programu vyberete a že se společně potkáme na některé z akcí, zejména na sobotním vyhlašování Ceny Rudolfa Eitelbergera.

Těšíme se na vás!

Jana Kiesewetterová

Za krásnou Olomouc, zapsaný spolek
779 00 Olomouc, Kosinova 7

IČ: 22689931

bankovní spojení: Raiffeisenbank,
č. ú.: 3324717001/5500

www.krasnaolomouc.cz

Knihovna města Olomouce

každé pondělí | 15:00

nám. Republiky – **H.A.C.K. klub** – klub pro mladé od 10 let, Playstation, 3D pera a 3D tisk, virtuální realita, programování robotů, ... Přihlášky 585 545 123, dospELE@kml.cz

každý čtvrtek | 9:00 – 16:00

nám. Republiky – oddělení hudby – **Digitální poradna** – potíže s telefonem, tabletem, notebookem, novou instalací, nastavením či aktualizací pomůže vyřešit naše poradna s individuálním přístupem

7. 10. | 17:00

nám. Republiky – **Velmi špatné autor-ské čtení Velmi špatných pohádek** – setkání s pohádkami, které nejsou „dobré“ podle klasických měřítek, ale jsou originální. Posluchači se budou moci svým hlasem, pohybem či postojem stát součástí čtení.

9. 10. | 10:00

nám. Republiky – **Bezpečně za branami internetu** – díky organizaci SeniorOn se bez stresu a s příjemným lektorem naučíme rozeznávat nekalá jednání na internetu a bránit se proti nim

9. 10. | 16:30

pobočka Jungmannova – **Olomoucké podzemí** – Vladimír Gračka a jeho tajemné historky

9. 10. | 17:00

nám. Republiky – **ASO – vývoj obchodní tradice rodiny Anderů**, stavby a architekti s firmou ASO spojení, přednáší Mgr. Klára Jenišťová a Vladimír Pospíšil

10. 10. | 12:00 – 16:00

pobočka Brněnská – **Na den knihovnickem** – vyzkoušejte si, jaké to je stát za knihovnickým pultem

14. 10. | 17:30

pobočka Brněnská – **O nebeských objektech** – přednáška o vesmíru a jeho tajemstvích s Josefem Masníčkem

14. 10. | 17:00

nám. Republiky – **Hudební večery s MFO: setkání s fagotem** – tradiční i netradiční pohled na důležitost nástroje, objasnění funkce fagotového strojku a drby ze zákulisí filharmonie i života hudebníků

20. 10. | 15:00 – 18:00

nám. Republiky – **Deskovky** – pozvánka pro každého, kdo má chuť si společně zahrát klasické i nové stolní hry. Ty si lze půjčit domů.

21. 10. | 16:00

nám. Republiky – **Svícný z přírodních materiálů** – kreativní dílna pro dospělé inspirovaná podzimní přírodou, rezervace 585 545 123, dospELE@kml.cz

21. a 23. 10. | 14:30 – 18:00

pobočka Holice – **Výstavka hub** s možnostmi konzultace

22. 10. | 10:00

pobočka Brněnská – **Malí velcí dinosauri** – setkání nejmladších dětí s doprovodem v rámci projektu S knížkou do života, rezervace 731 611 842, brnenska@kml.cz

30. 10. | 15:00

pobočka Holice – **Dobble: Česko** – turnaj pro 8 školních dětí, přihlášky 730 815 717, holicE@kml.cz

31. 10. | 8:00 – 18:00

nám. Republiky – **Halloween v knihovně** – mrtvolní knihovníci a hrůzostrašná výzdoba, fotokoutek, výroba děsivých ozdob 3D pery (12:00 – 16:00)

VÝTVARNÉ DÍLNY PRO DĚTI

• 6. 10. | 14:00 – 16:30

pobočka Jungmannova – **Malujeme čajem a kávou**

• 9. 10. | ve výpůjční době

pobočka Holice – **Když listy tvoří** – hravé malování za použití přírodnin

• 9. 10. | 14:00 – 17:00

nám. Republiky – **Podzimní girlandy** – tvorba dekorací, od 6 let, rezervace 585 545 126, detske@kml.cz

• 31. 10. | 15:30

pobočka Brněnská – **Halloween** – výroba strašidelné výzdoby z papíru

SOUTĚŽE

• nám. Republiky – **Soutěž o knihu Dana Browna** – soutěžní arch najdete v oddělení pro dospělé čtenáře

• nám. Republiky – **Strašidelná hledačka** – hledání strašidelných stínů, pro nejmenší děti

• pobočka Jungmannova – **Znáš Garfielda?** – kvíz

• 6. – 10. 10. | v půjčovní době

pobočka Neředín – **Mise Kniha 007** – zapeklité úkoly, šifry i drobné výzvy, které musíte splnit, abyste mohli knihovnu opustit

• 7. 10. | ve výpůjční době

pobočka Holice – **Čtenářské bingo** – zábavná hra mezi knižními regály

VÝSTAVY

náměstí Republiky • zdobí obrazy Marty Zbořilové, Daniely Štefanové, Pavly Mádrové a Olgy Shaaban Zemčákové, vernisáž 16. 10. | 18:00

• pobočka Jungmannova nabízí drobné grafiky Jany Dočkalové provedené technikou suché jehly

• pobočka Holice připravila výstavu ilustrací Denisy Kaňokové s názvem Příběhům a těm, co je píší

• pobočka Brněnská zve na adopční výstavu realizovanou ve spolupráci s kočičím útulkem Pomocné ruce

Přehled akcí ve Velké Bystřici – říjen 2025

1. – 31. 10. Velká Bystřice • Ondřej Tkačík: Otisky světla, otisky světa – výstava obrazů (galeriezet, po – pá 8:30 – 17:00, so, ne, svátky zavřeno)
4. 10. Velká Bystřice • SWAP – výměnný bazar (sokolovna, so 9:00 – 15:00)
9. 10. Velká Bystřice • Vlád'a Vytásek – povídání o bylinkách (o-kruh)
10. 10. Velká Bystřice • Medvědí školka – ekoprogram pro děti (o-kruh)
11. 10. Velká Bystřice • Uspávání broučků – dětská stezka (o-kruh)
11. 10. Velká Bystřice • Visací zámek (KD Nadační, so 19:00)
- 17./18. 10. Velká Bystřice • Sensory play – podzim (o-kruh)
18. 10. Velká Bystřice • Viktorie Zapletalová – klavírní koncert (galeriezet, so 17:00 – 18:00)
19. 10. Velká Bystřice • Drakiáda (pole u hřbitova, ne 14:00 – 16:00)
23. 10. Velká Bystřice • Pietní akt k výročí vzniku ČSR (památní T.G.M., po 16:00)
8. 11. Velká Bystřice • Bystřické banjo (KD Nadační, so 16:00 – 22:00)

V Kulturním a informačním centru Velká Bystřice probíhají předprodeje na:

- koncert Visací zámek (11. 10.) 500 Kč (od 1. 10 a na místě). Online nákup: goout.net
- Bystřické banjo (8. 11.) 250 Kč (do 31. 10.), 350 Kč (od 1. 11. a na místě)

Petr Nakládal
referent odboru kultury a informací
nakladal@muvb.cz
724 080 298
Zámecké náměstí 79, 783 53 Velká Bystřice
www.velkabystrice.cz

O-KRUH
PODZIM 2025 V RODINNÉM CENTRU

Pravidelné kurzy:
Cvičení pro rodiče s dětmi
Adaptační miniškolka
Volná herna
Cvičení na aktivaci pánevního dna
kroužky pro děti: Angličtina, Astronomie, Malý biolog, Kreativní dílna

Jednorázové kurzy:
18. 9. Doteky hlíny - keramický workshop
4. 10. SWAP - výměnný bazar
9. 10. Vlád'a Vytásek - povídání o bylinkách
10. 10. Medvědí školka- ekoprogram pro děti
11. 10. Uspávání broučků - stezka s úkoly
17./18. 10. Sensory play téma Podzim

rc.okruh
www.o-kruh.cz

Město Velká Bystřice

BYSTRICKÉ BANJO 2025
8/11 v 16 hodin
vstupné 350 Kč / na místě 250 Kč / v předprodeji
Vystoupí skupiny
Radim Zenkl & Ondra Kozák
A.M. Úlet acoustic / Herberg / MS band
vstupenky s místenkou v předprodeji od 1. 9. do 31. 10. nebo do vyprodání stolů k rezervaci v KIC Velká Bystřice na Zámeckém náměstí (neváhejte – omezená kapacita KD Nadační)
občerstvení jako vždy zajištěno

SWAP
SOKOLOVNA VELKÁ BYSTRICE
SOBOTA 4. ŘÍJNA 2025
9:00 - 15:00
Přinést a/nebo odnést si můžete:
oblečení pro děti i dospělé, boty, hračky, knihy, kabelky a bižuterii.
Přijímáme pouze věci v takovém stavu, jako byste dali dobrému příteli jako dárek!!!
Čisté, nepoškozené věci přijímáme v sokolovně v pátek 3. 10. 17 - 20 h
V den akce již věci nepřijímáme!
VSTUPNÉ 100,- Kč
Pro dotazy: 732 140 646, 608 874 267

Kruh přátel hudby Velká Bystřice
uvádí
klavírní recitál
Viktorie Zapletalové
sobota 18. října v 17 hodin
galeriezet Velká Bystřice
vstupné 100 Kč, děti zdarma

CENA RUDOLFA EITELBERGERA 2025
Zveme Vás na slavnostní vyhlášení výsledků devátého ročníku Ceny Rudolfa Eitelbergera 2025 za zdatnou realizaci z oblasti architektury, urbanismu a péče o památky v Olomouci a Olomouckém kraji z rozmezí let 2023–2025.
Pořádá spolek Za krásnou Olomouč ve spolupráci s Muzeem umění Olomouc. Večerem provedou předseda komise Rostislav Svácha a historička umění Martina Medová.
MUO CENTRAL | 4/10/2025 v 17:30 | Denisova 47
Olomoucký kraj | MUO | PROPAMÁTKY

Říjnové akce pro veřejnost na hradě Šternberk

Lukostřelba pro veřejnost na hradě Šternberk

STÁTNÍ HRAD ŠTERNBERK
LUKOSTŘELBA PRO VEŘEJNOST

Umění lukostřelby je od nepaměti součástí života lidského rodu. V dobách dávno minulých byla lukostřelba důležitou součástí lovu či obrany před nepřitelem. Postupně se vyvinula ve sportovní odvětví a stala se rovněž nedílnou součástí zábavy panstva na hradech a zámcích.

Chtěli byste si vyzkoušet tento, dnes již tradiční olympijský sport, v historických kulisách hradu Šternberk? Jedinou příležitostí budete mít v neděli 5. 10. 2025. Pro všechny návštěvníky hradu připravujeme doprovodný program v podobě lukostřelby pro veřejnost. Ve spolupráci

s oddílem Lukostřelba Olomouc nabízíme možnost vyzkoušet si střelbu ze sportovních luků pod vedením zkušených instruktorů. Na dolním nádvoří hradu vznikne sportovní střelnice a připravené budou luky pro všechny generace návštěvníků od dětí po seniory. Zkušení střelci vám vysvětlí techniku a naučí základy lukostřelby. Aktivita bude přístupná od 10 do 15 hodin. V kulisách národní kulturní památky se jistě bude jednat o zajímavý a netradiční zážitek. Naplánujte si v neděli 5. 10. 2025 výlet na hrad Šternberk a můžete spojit prohlídku hradu s tradiční sportovní aktivitou.

Těšíme se na vaši návštěvu.

Zábavné povídání o útrpném právu na hradě Šternberk

Na druhou říjnovou sobotu 11. 10. 2025 připravujeme speciální doprovodný program **Zábavné povídání o útrpném právu**, který doplní prohlídku hradu. Hrad bude otevřený v čase 10–15 hodin.

Doprovodný program o historii útrpného práva bude probíhat v jedinečném prostoru bývalé šatlavy, která se nachází u vstupu do areálu hradu, naproti dolní pokladny. Zde vás odborník na téma tortury, pan David Křížan, seznámí s historií útrpného práva. Zábavnou formou vysvětlí způsoby vymáhání spravedlnosti v dobách minulých, jak se který přečin trestal

a chybět nebudou ukázky mučicích nástrojů. Ukázky praktického využití již záleží pouze na vašem zájmu. Klenuté stropy bývalé šatlavy a instalace kamenných fragmentů dodají místu tu správnou atmosféru.

Zavítejte v sobotu 11. 10. 2025 na šternberský hrad, připravené budou prohlídky hradu a naučně zábavný doprovodný program. Těšíme se na vaši návštěvu.

Vstupné (prohlídka + doprovodný program):

Plné:	240 Kč
Snížené:	190 Kč
Děti 6-17 let:	70 Kč

www.nejlepsiprůvodce.cz
Ing. Tomáš KRYL

Vás srdečně zve
na prohlídkový okruh

BRNO PEVNOSTNÍ

aneb od Torsensona k Napoleonovi
380. výročí protišvédské obrany a 220. výročí bitvy tří císařů

Zbraně, pušky, pistole, muškety, karabiny, děla, kanony, koule, mozdíře, ale i hradby, opevnění, příkopy, bašty, kurtiny, bastiony, brány, citadely a kasematy, stejně jako kasárna, execiráky nebo cvičiště, coby klíčové pojmy z vojenské historie Brna.

Oživte její nejslavnější kapitoly na pozadí dvou výjimečných událostí - švédské kampaně za třicetileté války a napoleonského tažení Evropou - a setkejte se se slavnými osobnostmi jako Lennart Torstenson, Radouit de Souches, Jacob Ogilvy, Franz von Trenck, Michail Kutuzov, Roger Valhubert nebo Napoleon I. Bonaparte.

...příběhy v souvislostech.

neděle 5. října 2025, 11:00 hod.
sraz na severovýchodní baště hradu Špilberk, u pomníku R. de Souches

vstupné: 160 Kč
(100 Kč děti 6 - 14 let)

(prohlídka se uskuteční za každého počasí, **nutná závazná rezervace na tomas.kryl@email.cz**)
Potvrzení přihlášky po termínu uzávěrky 30. 09. 2025.

Z historie Přemyslovců

Vážení přátelé, rozhodnutím zastupitelstva OÚ v čele se starostkou ing. Ivetou Pořízkovou, která má na tom velkou zásluhu, byla postavena nová rozhledna v Přemyslovicích. Zhotovitel ing. Petr Tomeček.

Posílám Vám malé ohlédnutí do historie.

Z Olomouce vedla cesta, po které kupci dopravovali zboží do Prahy. Této cestě se říkalo Trstenická stezka. Také Soumarská stezka.

Kupci při svých cestách byli často přepadáváni a bylo nutné je chránit.

Podél cesty byla vybudována vyvýšená strážní stanoviště, která měla kupcům zajišťovat klidný průchod krajinou.

Stezku hlídali strážci, kteří dostávali pozemky bez poplatků a robot. Do dnešních dnů se nám dochovaly názvy míst a obcí z této doby. Např. Strážov, Strážná, Strážisko. Tato jména jsou odvozena z názvu „strážné stanoviště“. Dochovali se také zbytky těchto strážných stanovišť.

Trstenická stezka vedla z Olomouce přes Náměšť na Hané, Strážov, Terezkým údolím proti proudu potoka Šumice, Laškov, Pěněčín, Přemyslovce-Strážná, Strážisko. Zde byla strážná stanice na cestě ke Konici a do Trstenické brány. Dále podél potoka ke Skřipovu a k hradu Durana, Úsobrno, Jaroměřice, Jevíčko, Letovice, podél říčky Svitavy na Litomyšl a ku Praze.

Směrem ze severu na jih Moravy vedla také Jantarová stezka. Po ní kupci převáželi jantar z Pobaltských zemí až do oblastí Středozemního moře. Z jantaru se vyráběly šperky a byla mu přisuzována magická moc.

Největší ruch na této stezce byl od 1. do 4. století.

Zajímavosti po trase stezky.

Laškov - zámek s parkem.

V r. 1887 v tomto zámku přenocoval císař František Josef I. Byl na kontrole probíhajících vojenských manévru (cvičení). V zámku je i pamětní deska k této události.

Přemyslovce-Strážná 427,3 m. n. m.

Obec byla založena v r. 1309. Toto území bylo osídleno již v mladší době kamenné.

Našel se zde kamenný mlat. Před 395 miliony let na úsvitu Prvohor zde bylo „Devonské moře“, hluboké 500 - 520m. Z této doby pochází i pramen sirovodíkové vody v zámku v Přemyslovicích. V první polovině 19. století zde Karel Prizla (Příza), majitel panského statku, založil lázně.

Pramen byl slabý, proto lázně zanikly. V r. 1878 koupil statek Edmund

Bochner x 11. 11. 1832 + 22. 11. 1903. za 90 000 zlatých. V r. 1880 nechal zámek přestavět v novogotickém slohu, podle vzoru anglické Tudorovské gotiky. Kousek od zámku je v lese rodinná hrobka Bochnerů. Také v Rakovském údolí u Ochozské kyselky se zachoval pozůstatek moře. Je tam pramen alkalické, železité vody. Kousek od rozhledny je větrný mlýn holandského typu z r. 1884. Má otočnou střechu. Navštívit jej můžete po domluvě s majitelem. Občerstvit se můžete „Na dvorečku“, vedle staré kapličky sv. Barbory.

Strážisko, založeno 1379. V r. 1288 zde byl postaven hrad Grünberg = Zeleň hora. Také se mu říkalo „Stražiště“. Název byl odvozen, že zde bylo strážní stanoviště. Dnes zde stojí kostel Andělů strážných z r. 1728.

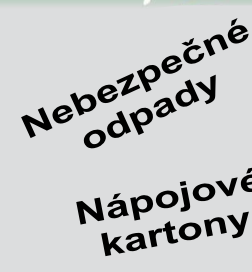
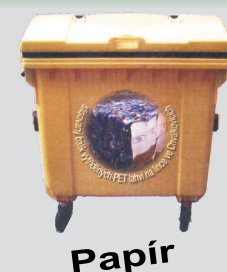

Na kopci Durana 626 m. n. m. jsou stopy hradiště z 12. století. Ještě dnes jsou vidět zbytky kruhového opevnění.

Patrný je i příkop a vnější val po staré tvrzi z dob, kdy tady vedla důležitá obchodní stezka. Na Duranu se dostanete po žluté značce ze Šubířova, směr Úsobrno.

Jaroslav Dostál, Přemyslovce.

Olomouc třídí odpad,

- sbíráme,
- separujeme,
- recyklujeme

přidejte se také vy...

Větrné elektrárny: ideologický kult na úkor zdravého rozumu a krajiny

V posledních měsících jsme svědky nebývalé agresivní kampaně na podporu masivní výstavby větrných elektráren. Politici i některé lobbistické skupiny se snaží veřejnosti vnutit iluzi, že právě větrná energie je jediným klíčem k dekarbonizaci české ekonomiky. Výsledkem je tlak na tzv. akcelerační zóny, které mají zcela obejít standardní ochranu krajiny, veřejné projednání i odborné posouzení dopadů.

Na první pohled se to tváří jako logická reakce na potřebu zbavit se závislosti na fosilních palivech a plnit závazky zelené transformace. Jenže při podrobnějším pohledu je jasné, že jde spíše o politické gesto a dobře zorganizovaný lobbistický projekt než o promyšlené řešení energetické bezpečnosti. Větrné elektrárny jsou technologicky zastaralé, extrémně závislé na počasí a ekonomicky neudržitelné bez trvalých dotací. Podle veřejně dostupných dat ze sousedního Německa je více než polovina větrných parků dlouhodobě ztrátová a přežívá jen díky masivní finanční podpoře. Teď máme stejné schéma dobrovolně přenést k nám – bez jakékoliv garance návratnosti, stability dodávek a respektu k přírodním hodnotám.

Ničitelé krajiny a zdraví

Je přitom zarážející, s jakou lehkostí jsou přehlíženy prokazatelné negativní dopady větrných elektráren na krajinu i zdraví obyvatel. Tyto stavby zásadním způsobem mění panoramata historických krajinných dominant a nevratně devastují kulturní hodnotu území, jak ostatně dokládá analýza ochranných pásem na Domažlicku nebo případy rozhledových pásem Čerchova a Rýzmběrka. V místech, kde po staletí vynikala harmonie přírodních horizontů a lidských sídel, by mohly už jen pouhé desítky nadrozměrných stožárů s rotory svou přítomností rozkládat charakter krajiny na dlouhé generace.

Stejně problematické jsou zdravotní a environmentální aspekty. Hlukové emise větrných elektráren, které vznikají při provozu turbin, prokazatelně zhoršují kvalitu života a narušují spánek obyvatel v širokém okolí. Tento chronický hluk se stává skrytým, ale velmi reálným problémem. Dalším opomíjeným rizikem je fakt, že v průběhu provozu se z povrchu obrovských rotorů neustále uvolňují mikroplasty, které končí v půdě a ovzduší a postupně kontaminují životní prostředí. Celý tento ekologický účet je přitom teprve na začátku: po dožití turbin zbývá rozsáhlá ekologická past v podobě stovek tun nerecyklovatelných kompozitních materiálů a betonu, jejichž likvidace zatíží budoucí generace nejen finančně, ale i environ-

mentálně.

Přesto všechno se dnes vláda chystá větrným elektrárnám bezprecedentně usnadnit povolování, často s minimální možností veřejnosti smysluplně se k záměrům vyjádřit. Je to ukázkový příklad politické krátkozrakosti, která obětuje krajinu, zdraví a veřejné prostředky na oltář laciné zelené rétoriky.

Větrné elektrárny nejsou řešení, ale problém

Stoupenci větrné lobby tvrdí, že tyto zdroje pomohou stabilizovat distribuční soustavu a nahradí fosilní energetiku. Realita je přesně opačná. Výkon větrníků je nahodilý – výroba může v řádu hodin klesnout na zlomek kapacity, což vyžaduje záložní zdroje nebo rozsáhlou akumulaci. Přitom Česká republika ani zdaleka nedisponuje skladovacími kapacitami, které by dokázaly takové výpadky pokrýt.

Rovněž nelze přehlížet podezření, že právě hektická snaha o rozšíření větrné energetiky včetně budování akceleračních oblastí je ve skutečnosti zastíracím manévrem, který má nahradit výstavbu tzv. mařičů energie, tedy zařízení určených k umělému omezení výkonu obnovitelných zdrojů. Tyto technologie, které fakticky fungují jako brzdicí odpor a likvidují přebytečnou elektřinu, byly přitom legislativním balíčkem lex OZE III (sněmovní tisk 656) zcela zakázány. Vzniká tak důvodná obava, že velké větrné parky mají být v praxi alternativní cestou, jak stabilizovat síť s pomocí regulovatelné, ale veřejnosti nepřiznané části výkonu – a tím de facto suplovat zakázané mařiče energie jinou formou. Tato politická hra je v příkrém rozporu se zásadou transparentní, předvídatelné a férové energetické politiky.

Stabilita a skladování: cesta, kterou politici ignorují

Ironií je, že samotné nařízení Rady EU č. 2022/2577 v článku 6 jasně konstatuje, že členské státy mají vedle urychlení povolování obnovitelných zdrojů energie také primárně podporovat rozvoj kapacit k akumulaci elektřiny a úpravy distribuční sítě. Tato povinnost je klíčová – bez stabilního základu se přebyteková výroba z větru stává jen problémem, nikoli řešením.

Namísto toho, aby stát vytvořil akcelerační zóny pro přečerpávací vodní elektrárny, gravitační věže a hybridní systémy s malými vodními elektrárnami, preferuje laciné politické gesto – větrníky. Přitom malé vodní elektrárny jsou nejen stabilní, ale dokážou energii přímo aku-

mulovat, přispívat k zadržování vody v krajině a fungovat desítky let s minimální ekologickou stopou.

Je trestuhodné, že právě tyto ideálně ekologické skladovací technologie zůstávají nadále v administrativní pasti: investor MVE se musí prokousávat zdoluhavým vodoprávním řízením, posouzením vlivů na životní prostředí, stavebním povolením a získáváním licence, zatímco větrné parky dostanou zrychlené povolení prakticky na lusknutí prstu.

Závěr: Článek 6 musí být naplněn jinak než větrnými molochy

Pokud má být článek 6 nařízení EU č. 2022/2577 naplněn smysluplně a odpovědně, nemůžeme se spokojit s tím, že se jeho výklad zúží jen na masivní podporu větrných molochů. Rozvoj energetiky se nesmí zvrhnout v ideologický experiment, který ignoruje kontext našeho prostředí, limity distribuční soustavy i dlouhodobé dopady na krajinu.

Rozumné řešení musí stát na prioritní podpoře stabilních a ekologických akumulacních kapacit. Místo větrných parků by proto měly dostat prostor přečerpávací vodní elektrárny menšího rozsahu, které dokáží efektivně ukládat přebytek elektřiny a stabilizovat síť v období bez větru či slunce. Stejně tak by měla být podporována výstavba gravitačních věží a hybridních systémů s malými vodními elektrárnami, jejichž provoz je predikovatelný a spolehlivý. Klíčovou součástí takové koncepce by měla být také bateriová úložiště s ekologickým chlazením vodou, díky nimž je možné efektivně omezit riziko přehřívání a prodloužit životnost technologie.

Všechny tyto technologie představují moderní, ideálně ekologická řešení, která mají pro stabilitu sítě daleko vyšší přínos než nahodilá výroba větrných turbin. Pokud stát neprojeví odvahu k jejich systematické podpoře a místo toho setrvá na krátkozrakém preferování větrné lobby, zapíše se tato kapitola energetické politiky do dějin jako jeden z nejzřetelnějších příkladů selhání odpovědného rozhodování, obdobným způsobem jako tzv. „Semaforová koalice“ v sousedním spolkovém Německu. Větrné elektrárny nejsou záchranou – jsou symbolem slepé ideologie, která se tváří zeleně, ale ve skutečnosti je hnědá z betonu a skelných vláken.

Mgr. Martin Cikán

Autor je tiskovým mluvčím Koruny České (Monarchistické strany Čech, Moravy a Slezska).

Desatero Koruny České

1. Monarchie

Koruna Česká zdůrazňuje důležitost legitimní konstituční monarchie jako základního pilíře politického systému. Tento princip spočívá v uznání panovníka, který svůj úřad získává dědičně, na základě historických a právních tradic, a slouží jako stabilizující a sjednocující činitel společnosti.

2. Komunita

Koruna Česká věří v přirozené komunity, jako jsou stát, země, region a obec, které tvoří základní strukturu společnosti. Tyto jednotky se považují za organické celky, které mají právo na samosprávu a v souladu s principem subsidiarity umožňují plné rozvinutí lidského i občanského potenciálu našeho státu. Stát, který tyto komunity nerespektuje, svým občanům škodí.

3. Rodina

Rodina založená na manželství coby svazku jedné ženy a jednoho muže je základním

kamenem společnosti a hlavním prostředím pro výchovu a formování nových generací. Koruna Česká prosazuje podporu rodiny a její ochranu před vlivy, které mohou narušit její stabilitu, např. před nevhodně nastaveným daňovým systémem.

4. Vzdělání

Kvalitní vzdělání je klíčové pro rozvoj jednotlivce a celé společnosti. Koruna Česká se zasazuje o vzdělávací systém, který klade důraz na znalosti, morální hodnoty, historické a kulturní povědomí, schopnost orientovat se v informacích moderní doby a výchovu k odpovědnému občanství.

5. Solidarita

Solidarita mezi občany je nezbytná pro soudržnost a blahobyt společnosti. Koruna Česká podporuje solidaritu mezi generacemi, sociálními skupinami (především mezi těmi nejpotřebnějšími) a regiony, s cílem udržování sociálního smíru a přibližování se

optimu rovnosti příležitostí.

6. Efektivita

Efektivita ve veřejné správě a hospodářství je klíčová pro udržitelný rozvoj. Koruna Česká klade důraz na transparentnost, odpovědnost, debyrokratizaci a účinné využívání veřejných prostředků tak, aby se minimalizoval čas, po který se občané musí zabývat administrativními úkony vyžadovanými ze strany státu.

7. Prosperita

Prosperita naší společnosti je jedním z hlavních cílů Koruny České. Prosperita se chápe nejen jako ekonomický růst, ale také jako blahobyt všech občanů, vyvážený rozvoj regionů a zachování přírodních zdrojů.

8. Svoboda

Svoboda je nevyšší politický cíl. Daří-li se jej dostatečně dosahovat, umožňuje jednotlivcům nejen žít podle vlastních rozhodnutí a nést jejich důsledky, ale také přijímat závazky, jež na nás klade naše doba a naše společnost. Svoboda není okamžité podléhání jakémukoliv hnutí mysli nebo našich pudů, ale je přísně podmíněna disciplínou, sebevzděláváním a odpovědností. Pouze společnost, která přijme tyto hodnoty za své, je skutečně svobodná.

9. Bezpečnost

Bezpečnost občanů a ochrana národních zájmů jsou základními prioritami strany. Koruna Česká podporuje silnou a efektivní obranu, bezpečnostní složky a spolupráci s mezinárodními partnery při zajišťování stability a míru v Evropě.

10. Tradice

Tradice není prázdným lpěním na minulosti, ale životem z toho, co se osvědčilo. Je především kontinuitou ve vývoji, kterou chápeme udržování rovnováhy sil pokroku a historie ve společnosti. Tradice není ani pouhým sentimentálním postojem, jako romantický pohled na hradní ruiny v záři zapadajícího slunce, ale moudrostí našich otců. Přerušení kontinuity historického dědictví, ztělesněného tradicí, znamená zničení morálních a sociálních podmínek, jež bychom měli předávat dál.

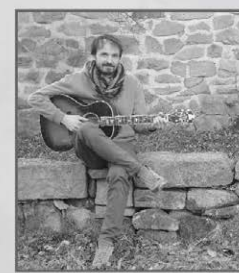

Srdečně Vás zveme do barokní sýpky v Luděrově

25. října 2025 v 17 hodin
na koncert

Jan Běťák a hosté

Jan Běťák s hudbou začal jako houslista, v mládí koketoval s vážnou hudbou, díky rodinnému zázemí přičichl i k lidovým písním. Těm se věnoval mj. jako člen kapely Bezobratlí (2009-2017). V současnosti vystupuje také s příležitostným rodinným hudebním sdružením Liliim liste, které se vrací k pozapomenutým nápěvům i poetickým lidovým textům, a s oblibou se věnuje i málo známým koledám, kramářským písním nebo baladám.

Přijďte s námi strávit příjemný sobotní podvečer. Vstupné 150,- Kč
Vstupenky je možné si objednat na tel.: 604 246 932 nebo na e-mail: osunas@seznam.cz

Doprovodná kapela:

Žaneta Vítová – akordeon, Tomáš Spiřík – kontrabas, Jan Přibíl – trubka

ŘÍMSKOKATOLICKÝ FARNÍ ÚŘAD V BRNĚ NA PETROVĚ,
MODLITEBNÍ LIGA CÍSAŘE KARLA ZA MÍR MEZI NÁRODY
A VOJENSKÝ A ŠPITÁLNÍ ŘÁD SV. LAZARA JERUZALÉMSKÉHO

VÁS ZVOU NA SLAVNOSTNÍ

MŠI SVATOU

K PŘIPOMENUTÍ A UCTĚNÍ PAMÁTKY JCKV
BLAHOSLAVENÉHO
KARLA I.

HABSBURSKO-LOTRINSKÉHO

POSLEDNÍHO CÍSAŘE RAKOUSKÉHO, KRÁLE ČESKÉHO, MARKRABĚTE MORAVSKÉHO ETC.

MŠE BUDE SLOUŽENA
V DIECEZNÍ KATEDRÁLE
SV. PETRA A PAVLA V BRNĚ

VE ČTVRTEK

16. ŘÍJNA 2025 V 17.30 HODIN

MŠI SVATOU BUDE CELEBROVAT KATEDRÁLNÍ FARÁŘ
R.D. Mgr. PAVEL ŠENKYŘÍK

SLAVNOSTNÍ MŠI SVATOU DOPROVODÍ:

- TITULÁRNÍ VARHANÍK DIECEZNÍ KATEDRÁLY
SV. PETRA A PAVLA V BRNĚ PAN Mga. PETR KOLAŘ
- MUŽSKÝ PĚVECKÝ SBOR LÁSKA OPRÁVDIVÁ

SRDEČNĚ JE VÍTÁNA ŠIROKÁ VEŘEJNOST
I ZÁSTUPCI SPOLEČENSKÝCH I CÍRKEVNÍCH ORGANIZACÍ.

Toto číslo vyšlo s podporou Lékárny U černého orla v Prostějově

Časopis vychází s podporou Koruny České

zelení A DOBA – měsíčník zelených hnutí

Vydává Zelený kruh Olomouc. Náklad 2 500 výtisků. Uzávěrka 15. dne v měsíci.

Šéfredaktor MUDr. Pavel Andrš, výtvarný redaktor Jiří Komár Jurečka

Redakce: V Kotlině 4, 779 00 Olomouc, tel./fax: 585 436 926

e-mail: zeleny.kruh.ol@mybox.cz, <http://www.zelenykruholomouc.cz>

Objednávky na adrese redakce.

Registrováno referátem kultury OkÚ Olomouc pod číslem MK ČR E 12634.

Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou, s. p., Odštěpným závo-
dem Severní Morava, č. j.: 543/97 - p/1 ze dne 10. 2. 1997

adresát:

Tištěnou verzi tiskneme na recyklovaném papíře běleném bez použití chlóru